

ESIC Nieuwsbrief

Europees Studie- en Informatiecentrum v.z.w.

ESIC is lid van de Europese Beweging-België en UEF-Belgie

ESIC Nieuwsbrief verschijnt met de steun van de Provincie Antwerpen

In dit nummer

<i>Extern beleid</i>	4
<i>Globalisatie</i>	6
<i>Interne markt</i>	7
<i>Eurozone, banken- en financiële crisis, overheidsfinanciën</i>	10
<i>Milieu</i>	15

De redactie van ESIC Publicaties wens haar trouwe lezers een voorspoedig en gezond 2010 toe.

Zij hoopt hun kennishonger met deze publicatie voor een deel te kunnen bevredigen. De redactie kent ook graag uw mening. Wat kan er beter? Laat het ons weten.

Opinie

Het jaar 2010 was er een om te herinneren. De Europese Unie heeft op zijn fundamenten gebeefd en geschud. Meer dan ooit hebben externe factoren gewogen op de Europese besluitvorming. Het was eenvoudig, ofwel knielen ofwel gewurgd worden. Drie soorten crisis, uiteraard onderling met elkaar verweven, hebben de Europese staats- en regeringsleiders tegelijkertijd de daver, angst en extreme druk opgeleverd. Nooit gezien. Het was alsof alle fouten die de staats- en regeringsleiders in het verleden gemaakt hebben in één ronde afgerekend werden. De Europese bankensector blijft zeer zwak (onafgezien van de grote winsten van een aantal banken). De belabberde toestand van de overheidsfinanciën in Europa veroorzaakte een domino-effect, met gevolgen die

HERNIEUW

UW

ABONNEMENT

zo STEUNT U DE REDACTIE

Met steun van

Abonnement:
Jaarabonnement

PER e-mail
7.50 euro/4 nummers

Bankrekening: 220-0316957-94

PAPIERVERSIE
10 euro/4 nummers
Enkel voor bibliotheken en instellingen

nog niet te overzien zijn. De eurozone heeft op springen gestaan. Tegelijkertijd werd er gevreesd voor het voortbestaan van de Europese Unie. Al deze jobstijdingen veroorzaakten wel een heilzame bewustwording. En als het niet uit idealisme was, toch ten minste door een gevoel van noodzaak. Zoals het vroeger ging, kan het nu niet verder.

In de Angelsaksische pers werden alle mogelijke doemscenario's over de euro uit de kast gehaald. Waar halen zij het onstilbare genoeg om de ondergang van de euro en daarbij aansluitend het Europese project maar steeds opnieuw ten tonele te voeren? De redenen gegeven door die media waren bovendien niet steeds objectief of correct. Maar het resultaat loog er niet om. De financiële markten schrokken zich te pletter en zij vermenigvuldigden hun speculatieve aanvallen op de euro, op het Europese overheidspapier (van de zwakste Europese lidstaten) en op de bankensector. De druk - en de noodzaak - was zo groot dat de staats- en regeringsleiders niet éénmaal, maar verschillende keren met de rug tegen de muur werden geduwd en gedwongen werden om steeds verder in tot op heden onbetreden domeinen te stappen, teneinde groter onheil te voorkomen. Ze moesten - met veel tegenzin - de gebreken één voor één opruimen met nieuwe maatregelen, die neerkomen op een versterkte integratie van Europa.

Op verschillende werven moest er simultaan worden opgetreden. Twee factoren hebben Europa in staat gesteld groter onheil te voorkomen. Telkens stonden Belgen prominent op de voorgrond. De voorzitter van de Europese Raad, Herman Van Rompuy, enerzijds en het Belgisch roterend voorzitterschap hebben met kalme vastberadenheid bijgedragen om het Europese schip doorheen de klippen te leiden. Dat was nodig. Crisismanagement in de zuiverste stijl. Een discrete en doelmatige stijl was mogelijk omdat België enkel het goed voor Europa voor ogen had. Daar werd nadien met veel lof over gesproken.

De reflectie over en het nemen van passende langetermijn maatregelen moet nog worden aangevat. Belangrijk is dat een aantal taboes zijn gevallen. Helaas nog niet allemaal. Telkens moeten extreme situaties zich voordoen opdat er beweging komt. Vooruitgang was er ongetwijfeld. Dank zij politieke wil is men verder gegaan dan wat het Verdrag van Lissabon voorzag. Zijn al die maatregelen wel de beste die Europa kan nemen? Het antwoord hangt af van het ingenomen standpunt.

De voorstanders van de intergouvernementele methode vinden dat die maatregelen wel het uiterste zijn dat kan worden overwogen. Uit de feiten blijkt dat deze strekking haar dure eden regelmatig moet herzien. Nood breekt wet, niet? De aanhangers van de federale methode hebben reeds een aantal succesjes op hun palmares. Dat hopen ze althans. De genomen maatregelen blijven meestal onder de controle en de uitvoering van de nationale instanties, met daar bovenop een dun laagje Europese coördinatie. De federalisten hopen met elke nieuwe crisis de coördinatie op Europees niveau te kunnen versterken. Deze versterking beantwoordt aan een dwingende nood. De nationale benaderingen resulteren in een versnipperd beleid, een kortetermijnvisie en de handhaving van nationale reflexen.

Het eindresultaat is dus zeer genuanceerd. Het is uiteraard beter dan geen maatregelen. Toch is het verschil tussen een optimalisering van de maatregelen en de sub-optimale intergouvernementele methode groot en niet zonder belangrijke consequenties voor de toekomst van Europa. Pessimisme of defeatisme kunnen geen opties zijn. Pragmatisme en politieke wil zijn in deze tijden noodzakelijk. Een stroomversnelling in de beleidsmaatregelen vindt plaats in domeinen waar geen precedenten zijn. Dat vraagt moed en visie. Zeer snel vernemen we of die kenmerken aanwezig zijn. De financiële markten zijn niet snel tevreden en tonen dat ook onmiddellijk. De staats- en regeringsleiders zijn hierbij gewaarschuwd.

Het belang van de implementering van het Verdrag van Lissabon mag ook niet worden

onderschat. De vaagheid van de bepalingen van dit Verdrag moesten worden verholpen door interinstitutionele afspraken te maken. Meestal eigende de Europese Raad zich een centrale plaats toe. Het Europees Parlement kreeg veel meer medebeslissing en kan als enige Europese instelling weerwerk bieden aan de Raad. Toch kreeg het Europees Parlement slechts uitzonderlijk echt wat het wou. Het Europees Parlement kan er als enige (soms) voor zorgen dat het excessieve intergouvernementalisme van de Raad wordt afgezwakt.

Het programma van Stockholm, in het domein van Justitie en Binnenlandse zaken, komt maar moeizaam van de grond, niettegenstaande het feit dat het een communautaire bevoegdheid is geworden. Het is niet te verwonderen dat het eerste initiatief voor 'versterkte samenwerking' (met een beperkt aantal deelnemers) hier te vinden is. Wellicht zullen er hier nog andere initiatieven van versterkte samenwerking volgen.

Om de lezers houvast te geven wordt hierna een lijstje verstrekt van de reeds genomen en nog te nemen beslissingen in de domeinen van de eurozone, de bankencrisis, de overheidsfinanciën en een gezamenlijk economisch bestuur.

In 2010 afgewerkte dossiers:

- Europese toezichthouders operationeel vanaf begin 2011 zullen de financiële markten opvolgen en optreden waar nodig;
- de Basel III-normen zullen internationaal (dus binnen en buiten de EU) het kernkapitaal van de financiële instellingen versterken;
- diverse lidstaten van de EU hebben bankentaksen ingevoerd en proberen de bonussen voor bankiers te beperken;
- de nationale begrotingen in de eurozone eerst en later bij de EU-27 zullen betrouwbaarder worden, zullen pro-actief worden beperkt en beter opgevolgd worden.

In 2011 af te werken dossiers (reeds in 2010 werden aangevat):

- strengere regels zullen aan kredietbeoordelaars worden opgelegd;
- financiële diensten en producten (w.o. afgeleide producten) zullen strenger worden gereguleerd;
- Europa zal begin 2011 de aard van de sancties bepalingen bij begrotingsontsporingen;
- vooraan, als topagendapunt voor de EU-27, staan structurele sociaal-economische hervormingen, met het oog op een gemeenschappelijk economisch bestuur.

Het is van voor 1992 geleden (uitvoering van het witboek over de interne markt), dat er zulke koortsachtige wetgevende bedrijvigheid is geweest. Het water staat wel aan de lippen...

Bezoek de VERNIEUWDE EN GEACTUALISEERDE website van ESIC

www.europadebat.be

EuropaDebat

Europees Studie- en Informatiecentrum

Home

EuropaActua

EuropaInfo

EuropaDebat

Links

ESIC

Extern beleid

Sterkere stem?

De internationale milieuconferentie in Kopenhagen (december 2009) deed een alarmbel rinkelen: als de EU uit te veel monden spreekt, wordt ze door de groten der aarde aan de kant geschoven. Toen moest de EU het nog zonder het Verdrag van Lissabon stellen. Op de G20-top in Toronto, klonk Europa meer eensgezind en stond het wat sterker. Binnen afzienbare tijd krijgt de EU in Brussel een ministerie van Buitenlandse Zaken en overal ter wereld Europese ambassades (134) en Europese diplomaten. De middelpuntzoekende kracht van deze Europese diplomatieke dienst zal op het terrein groot zijn. Voor Luuk van Middelaar, medewerker van Van Rompuy, creëerde het Verdrag van Lissabon een nieuwe realiteit. Voor Ivo Belet (europarlementslid voor CD&V) is het intergouvernementalisme onder van Rompuy niet het oude intergouvernementalisme. Vandaag wordt op Europees niveau over zaken beslist die tot voor kort ondenkbaar waren. (De Standaard - 6/10/2010 - E. Neefs)

Hoe ziet Ashton haar taak?

'Zij ziet twee kerntaken: door onderhandeling tot een standpunt voor de Europese Unie komen dat past binnen het buitenlands beleid enerzijds en die strategische allianties aangaan die de EU nodig heeft, anderzijds. Een zeer belangrijke factor is het samenbrengen van de politieke, militaire en economische belangen om uiteindelijk één visie te vormen, waardoor de buitenstanders Europa kunnen zien als één globale speler op wereldvlak. Wat kan Europa brengen wat verschillend is van hetgeen de nationale staten gebracht hebben? De grootste uitdaging, stelt Ashton, ligt erin datgene te ontwikkelen wat de Europese Dienst voor Extern Optreden uniek maakt. (E'Sharp - jan 2010 - S. O'Connor)

Europese Dienst voor Extern Optreden

Catherine Ashton, Hoge Vertegenwoordiger voor het Extern beleid, is bezig de Europese

Dienst voor Extern Optreden (EDOE) te organiseren. Van bij de aanvang werd het getouwtrek, met als inzet: wie zal deze dienst controleren? Als uitgangspunt werd aangenomen dat deze dienst een autonome Europese instelling zou worden, onafhankelijk van Commissie en Raad. De Raad en het Parlement moeten drie aanpassingen goedkeuren: het personeelsstatuut, het financieel reglement, en de overdracht van fondsen van de Commissie naar de Dienst voor Extern Optreden. Het Europees Parlement wil met die wijzigingen instemmen als er rekening wordt gehouden met zijn eisen inzake organisatie en het functioneren van die dienst. Het Parlement wenst ook volledige controle over het budget van de dienst als deel van het democratisch toezicht.

Kaderinvulling

De dienst zal aanvankelijk 1500 personen tellen. Ashton krijgt een secretaris-generaal (de Fransman Pierre Vimont) met twee adjuncten (de Duitse Helga Schmid en de Pool Mikolaj Dowgielewicz). De Ier David O'Sullivan wordt hoofd van de Administratie. Daarnaast zijn er zes thematische of geografische geledingen. Ashton sleepte met de Commissie een compromis uit de brand dat haar de leiding geeft over alle strategische beslissingen en de budgettaire enveloppen. De uitvoering op het terrein blijft in handen van de Europese Commissie. (3/2010) Om de Hoge Vertegenwoordiger te kunnen blijven controleren zullen de permanente vertegenwoordigers van de nationale staten de nota's over het extern beleid blijven voorbereiden. (Libération - 25/10/2010 - J. Quatremer)

Officiële start voor EDEO

Commissie, Raad, Parlement en Hoge Vertegenwoordiger bereikten op 26 juli 2010 een globaal akkoord over de organisatie van de EDEO. Hierdoor kan de EDEO van start gaan op 1 januari 2010. Het organigram van de EDEO staat zeer dicht bij diegene gewenst door Parijs, Berlijn en Londen. Het Europees

Parlement, die er een dienst van de Commissie van wilde maken, heeft moeten inbinden (EP had hier maar een consultatieve stem).

De burgerlijke en militaire crisisbeheerorganen (SitCen, hoofdkwartier EU, civiele capaciteitsplanning, crisisbeheer en planning) zijn geen deel van de EDEO (zoals door het Parlement gevraagd), maar zullen direct rapporteren aan de Hoge Vertegenwoordiger en haar secretaris-generaal. Zo kan er geen 'communautarisering' van de militaire zaken plaatsvinden en zullen noch de Commissie, noch het Parlement zich hiermee kunnen bemoeien. (26/7/2010) Het secretariaat-generaal van de Raad zal het budget van de militaire operaties beheren. Op 20/10/2010 bereiken Raad en Parlement een akkoord over het personeelsstatuut en de begroting van de EDEO.

Het nut van partnerschappen?

Er bestaat geen definitie wat een partnerschap eigenlijk betekent. Herman Van Rompuy bevestigt wel dat Europa strategische partners heeft, maar dat het een strategie behoeft die toelaat met die partners om te gaan. De Europese top van september 2010 bevestigt dat strategische partnerschappen nuttige instrumenten zijn om Europese doelstellingen en belangen te behartigen. Dit kan enkel werken bij tweerichting verkeer gesteund op wederzijdse belangen en baten en de erkenning dat beide partners rechten en plichten hebben. Dit houdt in dat Europa ook een politiek kapitaal moet opbouwen uit de belangrijke steun giften die het aan arme landen geeft. De afwijzing van het spreekrecht van de EU in de VN toont aan dat de Europese vrijgevigheid zich niet automatisch vertaalt in politieke invloed. (European Voice - 14/10/2010 - T. Vogel)

Europese militaire samenwerking

De huidige budgettaire context dwingt zowat alle Europese lidstaten te snoeien in hun budgetten voor defensie. Vraag is dan hoe de militaire middelen in Europa via samenwerking 'beter en efficiënter kunnen worden gebruikt'. Aangezien het Verdrag van Lissabon bijkomende mogelijkheden opent op militair vlak, stelt Pieter De Crem op een vergadering

van de Europese ministers van Defensie in Gent voor een geïntegreerde helikoptercapaciteit op poten zetten, naar analogie met een initiatief voor luchttransport dat al bestaat in Eindhoven, waar België, Nederland, Frankrijk en Duitsland een 200-tal militaire vliegtuigen delen onder een gezamenlijk commando. (De Standaard - 24/9/2010) De ministers van Defensie van de EU gaan tegen midden 2011 bekijken hoe ze beter kunnen samenwerken. Tegelijk willen ze zoeken naar 'een onderlinge verdeling van rollen en taken'. Maar de Britten blokkeerden een verhoging van het budget van het Europees defensieagentschap uit vrees voor te veel gelijkaardige inspanningen. Wat willen de Britten wel? (10/12/2010)

Militair akkoord F en VK

Het militair akkoord dat Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk in Londen tekenden gaat verder dan wat voor enkele jaren geleden denkbaar werd geacht. Vanaf 2014 zullen ze hun nucleair wapenarsenaal testen via simulatie. Nucleaire geheimen zullen niet worden gedeeld. Het doel is om besparingen te doen. Impliciet erkennen de twee landen dat hun individuele aanspraken op het statuut van wereldmacht alleen haalbaar blijven als ze hun inspanningen inzake defensie beginnen bundelen. Dit initiatief vindt plaats buiten de Europese Unie. Vraag is of beide landen bereid zijn om andere EU-landen bij hun samenwerking te betrekken. Als dat gebeurt, kan een Europese defensie van de grond komen. (De Standaard - bb-3/11/2010)

Nieuwe NAVO-strategie

Het is van 1999 geleden dat de NAVO zijn strategische koers nog eens bijstelde. Na de aanslagen van 11 september 2001 geldt het internationale terrorisme als de grootste bedreiging. De nieuwe strategie voor de volgende tien jaar bevestigt dat de alliantie in de eerste plaats het eigen grondgebied moet beschermen. Maar opdrachten zoals die in Afghanistan blijven mogelijk. De overblijvende 200 tactische kernwapens blijven op Europees grondgebied. De Amerikanen vinden al jaren dat Europa te weinig uit geeft aan defensie. De NAVO-baas

wil een voorbeeld geven door zijn organisatie af te slanken. Rasmussen wil de banden met Moskou weer aanhalen. (18/11/2010) De NAVO en Rusland gaan hechter samenwerken in Afghanistan, o.m.voor luchttransport over Russisch grondgebied, een centrum voor drugbestrijding, training van Afghaans onderhoudspersoneel voor Russische helikopters in gebruik bij de Afghaanse luchtmacht. (2/12/2010)

Partnerschap voor modernisering

De EU en Rusland voeren de komende jaren hun economische samenwerking op. Onder

de noemer 'partnerschap voor modernisering' willen beide blokken profiteren van elkaars kracht. Het partnerschap gaat over investeringen in innovatie, over energie-efficiëntie en milieu, en over technische normering. Op korte termijn gaat de aandacht vooral naar de kandidatuur van Rusland voor het lidmaatschap van de Wereldhandelsorganisatie. Beide partijen beseffen dat ze elkaar nodig hebben. Voorzitter Van Rompuy ging ook op de mensenrechten en de aanpak van journalisten in Rusland. (De Tijd - 2/6/2010)

Globalisatie

Chinees groeimodel onhoudbaar

China's groei is onhoudbaar. Als de overheid niet snel politiek en economisch ingrijpt, riskeert het land een plotse groeivertraging, zegt Yu Yongding, een gewezen adviseur van de Chinese Volksbank. Sociale spanningen, vervuiling, een gebrek aan politieke diensten en de exportgevoeligheid bedreigen het enorme Chinese groeiverhaal. Zonder pijnlijke, structurele hervormingen zal het momentum van de economische groei plots stilvallen. (De Tijd - 23/12/2010)

China stelt economische koers bij

Kwaliteit in plaats van kwantiteit is de basis van het nieuwe Chinese vijfjarenplan. Lees: Peking is de komende jaren tevreden met lagere groeicijfers. In de plaats daarvan wil het werk maken van een groene en duurzame economie. Vanaf 2011 zullen de uitgaven voor de sociale zekerheid en gezondheidszorg omhoog gaan. Dat moet de Chinese gezinnen aanzetten meer te consumeren. De prijzen in China tonen een forse stijging. De Chinese centrale bank heeft daarom in december 2010 voor de tweede maal in drie maand tijd de rente met 0,25 procent verhoogd. (De Tijd - 15/10/2010)

Betere samenwerking gevraagd

Westerse bedrijven die in China actief zijn of willen zijn, ondervinden nog veel problemen en discriminatie. De Chinese overheid moet meer

werk maken van maatregelen daartegen. Dat stelde Catherine Ashton, chef Buitenland van de Europese Unie tegenover de Chinese premier. De Hoge Vertegenwoordiger van de EU vroeg de Chinese regering loyaal mee te werken aan de VN-sancties tegen Iran, en niet te profiteren van de verminderde westerse aanwezigheid in het olieland. China heeft de VN-resoluties tegen de nucleaire ambities van dat land onderschreven, maar laakt de unilaterale sancties van de VS en Europa. (De Tijd - 3/9/2010 - DDW)

India in de aandacht

India is een begeerde partij op de internationale politieke en economische markt. De afgelopen maanden kreeg premier Singh het bezoek van het Verenigd Koninkrijk, de Verenigde Staten, Frankrijk, China en Rusland. En stevast ondertekenden de bezoekers voor miljarden dollars aan contracten. Rusland werpt zich op de nucleaire industrie in India. De Russen gaan er minstens 18 kerncentrales bouwen. Ook de Indiase defensie is in trek bij buitenlandse investeerders. Rusland en India gaan een nieuw type gevechtsvliegtuig ontwikkelen. Bovenaan het verlanglijstje van India staat het lidmaatschap van de VN-veiligheidsraad. India kreeg alvast de steun van de hoge gasten die over de vloer kwamen. (De Tijd - ez - 23/12/2010)

Vernieuwd ontwikkelingsbeleid

De rijke landen en de groeielanden van de G20 schoeien vandaag hun relatie met de 'echte' ontwikkelingslanden op een nieuwe leest. Het beleid van de jongste jaren, met dereguleren en privatiseren, heeft afgedaan. Het wordt vervangen door een breed plan om de ontwikkelingslanden sterker te maken. Het plan gaat onder de naam 'Seoulconsensus' en v e r v a n g t d e z o g e n a a m d e 'Washingtonconsensus', die de nadruk legde op de privaatsector. Experts spreken van een belangrijke wending. (12/11/2010)

Valuta-oorlog in de maak?

De regeringsleiders van de G20 ontmoeten elkaar in Seoul. De eensgezinde aanpak bij

de start van de financiële crisis lijkt verwaterd. Van de hervorming van het financieel systeem blijven enkel de strengere kapitaaleisen voor banken (Basel III) en een aantal andere afspraken om een herhaling van de financiële crisis te voorkomen. De recente beslissing van de VS om voor 600 miljard dollar geld bij te drukken is de negatie van een eerdere afspraak om het monetair beleid van de G20-landen beter te coördineren. De vrees is nu dat de groeielanden het voorbeeld van de VS zullen volgen en eveneens protectionistische maatregelen zullen nemen om te vermijden dat hun dure munt de export zal schaden. (De Standaard - nt - 12/11/2010)

Interne markt

Toch een budget voor de EU

Europa moet 2011 niet met voorlopige twaalfden werken. De EU-lidstaten en het Europees Parlement hebben een akkoord bereikt over de begroting voor 2011. Het Europees Parlement kreeg niet zijn zin. Daarom houdt het meer dan één slag om de arm om zich te laten gelden in Europese centenkwesies. De begroting voor 2011 is 2,9 % hoger dan het budget voor 2010. De 126,5 miljard euro aan betalingen komt overeen met de maximale rek op het budget die de EU-leiders eind oktober 2010 hebben toegezegd. Het Parlement wilde ook meer flexibiliteit om te schuiven in het EU-budget en bijvoorbeeld ongebruikt landbouwgeld in te zetten voor hulp bij natuurrampen. Die eis stuit op verzet van Zweden en Nederland. Toch is er min of meer de garantie op termijn dat die flexibiliteit op termijn juridisch verankerd wordt. (De Tijd - 10/12/2010 - kv)

Basisbankdienst voor iedereen

De Europese Commissie bereidt wetgeving voor die toegang tot basisbankdiensten, zoals een bankrekening en betaalkaart, voor iedereen moet garanderen. Zo'n 30 miljoen EU-burgers ouder dan 18 hebben geen bankrekening. Volgens de Commissie staat dat gelijk met sociale achterstelling. De

Commissie wil dat iedereen 'tegen een redelijke prijs' een bankrekening kan openen in een lidstaat. De toegang tot een bankrekening betekent geenszins automatisch toegang tot krediet of verzekeringen, benadrukt de Commissie. (De Tijd - 7/10/2010 - kv)

Welk economisch bestuur voor Europa?

Het macro-economische onevenwicht in Europa is zo belangrijk geworden dat een ingrijpende coördinatie van het economisch beleid noodzakelijk wordt. 2010 stond in het teken van het crisisbeheer. In 2011 wordt een Europees economisch beleid uitgewerkt om de concurrentiekracht op te krikken. De werkgroep geleid door Herman Van Rompuy zal strengere regels, hardere sancties en snellere controleprocedures voorstellen, maar zal waarschijnlijk niet voorstellen om instrumenten in het leven te roepen die essentieel zijn voor een effectief bestuur van de muntunie. De Europese Commissie stelde in september 2010 indicatoren voor die de economische prestaties van een land kunnen meten. De Europese top riep op om de onderhandelingen over deze voorstellen versneld af te werken. (18/12/2010)

Kortetermijn actieplan

Commissaris Michel Barnier, stelt een kortetermijn actieplan voor met impulsen voor de interne markt, die het draagvlak is voor de Europa 2020-strategie. Ter herinnering: de interne markt vertegenwoordigt 17% van de wereldhandel van goederen en 28% van de wereldwijde dienstenhandel, 30 % van de internationale investeringen en 11 % van alle ontwikkelingshulp. De interne markt werkt nog steeds niet op volle kracht, en heeft daarom behoefte aan groei en competitiviteit. Voor Barnier is een groei van 2 tot 4% jaarlijks mogelijk, op voorwaarde een aantal hindernissen worden weg te nemen, de uitwisseling te vergemakkelijken, méér samen te werken en mits alle hefboomen van de competitiviteit in te zetten. (29/10/2010)

Wel een Europees octrooi

Het Belgisch voorzitterschap heeft niet alle 27 lidstaten op één lijn gekregen voor de invoering van een Europees octrooi. Maar 20 lidstaten hebben al beslist om er samen mee door te gaan. Andere zullen zich daar ongetwijfeld bij aansluiten. Ze doen het onder de vorm van 'versterkte samenwerking' (het tweede initiatief in dat soort). Gehoopt wordt dat het Europees octrooi tegen eind 2011 een feit zal zijn. (De Standaard - 11/12/2010)

Speculatie op energie en voeding

De Europese Commissie heeft ontwerpwetgeving voorgesteld om handel met voorkennis en koersmanipulatie op de energiemarkten te bestraffen. De nieuwe regels kunnen in 2012 in werking treden. Transacties die valse of misleidende informatie geven over energieprijzen en -bevoorrading zouden worden verboden, net als het verspreiden van valse geruchten of leugens. Exclusieve informatie zal moeten worden medegedeeld vooraleer een transactie effectief plaatsvindt. De Commissie wil voorts de toezichthouders meer macht geven om speculatie op grondstoffenmarkten in het gareel te houden. De speculatie tegen landbouwproducten om de voedselprijzen staat ook bovenaan op de agenda. (De Tijd - 9/12/2010 - kv)

Landbouwhervorming

De Europese Commissie wil vanaf 2013 een nieuw landbouwbeleid, omdat dat jaar een nieuwe Europese meerjarenbegroting van kracht wordt. Velen zouden graag geld weghalen bij het landbouwbeleid om het te injecteren in modernere economische uitdagingen. Het landbouwbeleid is de laatste twee decennia door enkele zware hervormingen gegaan, maar nu zijn er weer heel wat redenen om veranderingen door te voeren. In het Europees Parlement is er een grote drang om 'alles bij het oude te laten'. De Commissie komt in november 2010 naar buiten met enkele grote oriëntaties. Wetgevende voorstellen komen er tegen midden 2011. Toepassing van de regels in 2014. (22/7/2010)

Kartel voor melkboeren

Melkboeren moeten gegroepeerd onderhandelen met de afnemers van hun melk. Dat heeft de Europese Commissie beslist. Die maakt daarmee een uitzondering op de regel dat kartelvorming in de EU verboden is. De melkveehouders kregen een lage prijs van de melkerijen en stonden individueel te zwak om daar veel aan te doen. Die hefboom is wel niet onbepikt. De producentenverenigingen mogen niet groter zijn dan 33 p% van de nationale melkproductie en 3,5 % van de Europese productie. (De Tijd - 10/12/2010 - ddw)

Uitdagingen Europees energiebeleid

Het interne energiemarktbeleid toont ernstige tekortkomingen, zoals slechte implementatie van de kaderwetgeving, ontbreken van vitale infrastructuur, suboptimaal gebruik van het energiebesparingspotentieel, en uiterst zwakke coördinatie van de externe dimensie van het EU energiebeleid. Deze tekortkomingen kunnen de geloofwaardigheid van de EU bij de uitvoering van de Europa 2020-strategie in gevaar brengen. Om deze redenen moet er een ambitieuze en inclusieve langetermijn energiestrategie komen. Het Verdrag van Lissabon kan hiertoe de instrumenten aanreiken. Zullen die worden

gebruikt, vraagt Zigmantas Balcytis (lid van het EP) zich af? (New Europe 7/11/2010)

Samen contracten onderhandelen

De EU moet in staat zijn met Rusland 'en bloc' gascontracten af te sluiten, voor alle EU-lidstaten samen. Sommige landen kunnen immers onvoldoende invloed uitoefenen om een goed contract te bekomen. Dat verklaarde eurocommissaris voor Energie Günther Oettinger. De mogelijkheid om op Europees niveau gascontracten te onderhandelen is wel al eerder geopperd, maar steevast van tafel geveegd door landen die gunstige contracten met Rusland hebben lopen, zoals Duitsland. (De Tijd - 4/9/2010)

Breedband in 2020

Wereldwijd staat Europa aan de top voor het gebruik van breedband. Maar de voorsprong is precair. Neelie Kroes, commissaris voor de Digitale Agenda, stelde een eerste pakket maatregelen voor om Europa in versneld tempo naar een digitale toekomst te loodsen. Tegen 2020 moeten alle Europeanen aangesloten zijn op snel en supersnel internet. De Commissie heeft in een aanbeveling gezamenlijke regels uitgewerkt. Elke lidstaat zal een vijfjarenplan moeten opstellen voor het toewijzen van vrijgekomen bandbreedtes in het radiospectrum, als het gevolg van de overstap van analoge naar digitale economie. (De Tijd - 21/9/2010) De ontwikkeling van breedbandinternet kan in Europa een miljoen banen opleveren, verklaarde Kroes. (De Morgen - 11/8/2010)

Galileo in 2014

Galileo, het Europees satelietsysteem voor plaatsbepaling, zal vanaf 2014 drie basisdiensten leveren. Een vierde deelcontract wordt nu toegewezen. De Europese Commissie wou samenwerken met de privésector, maar bedrijven haakten af door de hoge kostprijs van Galileo. Volgens commissaris Tajani is de opbrengst echter vele malen groter. De Europese economie mag rekenen op 90 miljard euro extra inkomsten. (De Tijd - 27/10/2010)

Handelsakkoord met Zuid-Korea

De EU heeft een akkoord bereikt over de inwerkingtreding van een handelsakkoord met Zuid-Korea. Het gaat om de grootste vrijmaking van de handel met een ander land. Er was veel weerstand van de Europese autosector tegen dit akkoord. Het akkoord voorziet in een stevige daling van de invoerrechten aan beide zijden. De handel zou met een paar tientallen miljarden euro toenemen. Ook heel wat administratieve overlast zal verdwijnen. Er is wel een vrijwaringsclausule voorzien. Als de invoer van bepaalde producten uit Korea opeens te hard toeneemt, kan Europa het akkoord voor dat product tijdelijk opschorten. Turkije ziet dit akkoord met lede ogen tegemoet. Het vreest een deel van zijn handel met de EU kwijt te spelen. (14/10/2010)

Handelsakkoorden met andere partners

Europa en de VS strijden om de beste economische samenwerking met Azië. Daar ligt een flink deel van de toekomstige economische groei. Karel De Gucht maakt van ambitieuze handelsakkoorden met Aziatische landen een topprioriteit. De onderliggende filosofie van deze bilaterale akkoorden is dat het niveau van ambitie hoger ligt dan voor de Doharonde, zodat ze de liberalisering van de wereldhandel mee ondersteunen. Er lopen al onderhandelingen met Singapore en India. Gesprekken met Maleisië en Vietnam volgen. Met China worden onderhandelingen opgestart over de bescherming van voedingsspecialiteiten. Pakistan zal een commerciële gunst krijgen om meer textiel uit te voeren. Het door overstromingen geteisterde land zal de komende jaren bepaalde textielproducten goedkoper kunnen uitvoeren naar Europa. (De Tijd - 11/9/2010) Als Europa alle lopende onderhandelingen over multilaterale en bilaterale handelsakkoorden succesvol kan afronden, zal dat de economische groei in Europa met 0,5 tot 1 procent opkrikken, zegt Karel De Gucht, commissaris voor Handel (30/9/2010).

Handelsakkoord EU en Canada

De vierde ronde van de handelsonderhandelingen tussen de EU en Canada vinden plaats in de week van 12 tot 17 juli 2010. Bedoeling is te komen tot een zgn. Comprehensive Economic and Trade

Agreement (CETA). Moeilijke besprekingen liggen nog in het verschiet over publieke aanbestedingen, arbeidsmobiliteit, visserij en landbouwproducten. Verwacht wordt dat enkele Canadese provincies voor grote moeilijkheden zullen zorgen. (8/7/2010)

Eurozone, banken- en financiële crisis, overheidsfinanciën

Kan de euro mislukken?

Voor het eerst vraag ik me af of de euro kan mislukken. dat kan, omdat de EU op lange termijn niet in staat zal zijn om zonder zware averij door alle belangenconflicten en de 'hernationalisering' in alle lidstaten, die daaruit voortvloeit, heen te spartelen, zegt Joschka Fischer, voormalig Duits minister van Buitenlandse zaken. (De Tijd - 2/12/2010)

Waar ligt de oorzaak van de bankencrisis?

Experts zijn de mening toegedaan dat de oorsprong van de bankencrisis niet in de Verenigde Staten ligt, maar wel in Zwitserland en Groot Brittannië. Geleidelijk aan, gedurende de laatste twintig jaar, kregen de investeringsbanken meer en meer vrijheid van handelen. Zelfs lagere bedienden konden miljarden verhandelen. (New Europe - 24/10/2010)

Bonussen en loonbeleid

De Europese banken worden niet alleen aan banden gelegd bij het uitkeren van bonussen aan hun personeel. Als gevolg van de financiële crisis worden ze ook verplicht in verregaande mate openheid van zaken te geven over hun loonbeleid. In België zullen nieuwe regels daarom al in de lente van 2011 van kracht worden. CBFA keurt de ontwerpcirculaire daarover goed, in uitvoering van het document van de Europese koepel van toezichthouders. (De Tijd - 28/12/2010)

Derde reeks stresstests

In februari 2011 komt er een derde ronde stresstest voor de banken in Europa. Wil men slagen moeten de conceptfouten van de vorige oefeningen worden verholpen. Er waren drie grote tekortkomingen. Remediatie: (1) indringende, uniforme strenge evaluatie van activa en verplichtingen, zonder nationale interpretatie, (2) bij een landencrisis andere 'stressfactoren verstrengen en een strikte maatstaf voor kapitaal opleggen, (3) Europese banken, die niet het nodige kapitaal kunnen ophalen, verplicht verkopen of ordentelijk ontmantelen. Het alternatief voor deze maatregelen is een beleid dat gegijzeld wordt door een ziek bankstelsel, hetgeen nog meer geld van de belastingbetaler zal vergen. (De Tijd - 21/12/2010 - Nicolas Véron/Brueghel denktank in Brussel)

Barst in bankgeheim

Vroeger kon een lidstaat pas informatie opvragen bij een andere lidstaat wanneer die eerste duidelijke aanwijzingen van fraude had, de zogenaamde uitwisseling op verzoek. Nu ligt er een ontwerprichtlijn voor over administratieve samenwerking tussen de belastingdiensten van de 27 landen. Het viseert Europeanen die in een andere lidstaat inkomsten verwerven via loon, pensioen, levensverzekeringen, bestuurdersvergoedingen of verhuring. Voor vijf categorieën inkomsten zouden de lidstaten automatisch gegevens uitwisselen. Oostenrijk en Luxemburg bekwamen echter

dat 'alle inkomsten uit beleggingen uit de tekst werden geschrapt. Zodoende zou hun bankgeheim slechts beperkt worden aangetast. Europa wil over enkele jaren die inkomsten uit beleggingen opnieuw in de automatische uitwisseling van gegevens opnemen. (De Tijd - 8/12/2010 - ddw)

AIFM-RICHTLIJN GOEDGEKEURD

Voluit: Alternative Investment Fund Managers Directive. Hierover is een Europees akkoord bereikt om de alternatieve fondsen strengere regels en toezicht op te leggen. Het gaat om financiële producten en actoren die momenteel nog niet aan Europese regels onderworpen zijn: hefboomfondsen (hedge funds), investeringsfondsen (private equity), durfkapitaal, private placement. De EU-regels zijn tevens een vertaling van internationale afspraken in het kader van de G20. Europa wil met die wet de belegger beter beschermen. De nieuwe wetgeving voorziet in een Europees paspoort voor beheerders van risicovolle fondsen, waarmee ze hun fondsen in andere lidstaten kunnen aanbieden. (27/10/2010)

COMMISSIE NEEMT STELLING OVER BANKENTAKS

Een belasting op financiële transacties is een aantrekkelijke idee, maar de realisatie is uiterst twijfelachtig. Daarom kiest Europa er beter voor van start te gaan met een belasting op financiële activiteiten (FAT of financial activities tax), een extra en nieuwe belasting op banken en andere financiële instellingen. Dat bepleit de Europese Commissie. De FAT is nog niet in detail uitgewerkt. Toch stelt de Commissie nu al dat een taks van 5 % in de hele Unie 25 miljard euro per jaar zou opleveren. Voor overheden op zoek naar nieuw geld om hun begrotingstekorten weg te werken is dat een leuk vooruitzicht. Er rijzen politieke en technische problemen met de combinatie van andere maatregelen in de nasleep van de financiële crisis. (De Tijd - 8/10/2010 - ddw)

VAKBONDSKOEPSEL WAARSCHUWT

De Europese vakbondskoepel EVV heeft vooral aandacht voor het bewaken van de nationale begrotingen en de concurrentiekracht. Volgens de vakbonden

komt dat te veel neer op het verlagen van de lonen, de sociale uitkeringen en de publieke dienstverlening. (16/9/2010)

Schuldencrisis lang voelbaar

De openbare schuldencrisis zal 'een generatie lang' wegen op de belastingbetalers in de westerse landen. Dat voorspelt de voorzitter van de Europese Bank voor Wederopbouw en ontwikkeling (EBWO), Thomas Mirow. (23/9/2010)

DUITSLAND'S HOUDING

De houding van Duitsland is tijdens de crisis in 2010 ronduit tegenstrijdig geweest. Eerder dan vooruitgang te boeken in de richting van een economische unie verkoos Duitsland een beleid waarin nationale oplossingen de voorkeur kregen. Van Angela Merkel wordt beweerd dat ze niet weet hoe de tegenstrijdigheid van nationale oplossingen en van Europese verplichten te verzoenen, zegt Joschka Fischer. (New Europe 7/11/2010)

GEVEN EN NEMEN

Onder druk van de Duitse bondskanselier Angela Merkel zijn de 27 lidstaten van de Europese Unie akkoord gegaan om een permanent reddingsmechanisme op te zetten. Het zal een fonds zijn van garanties, die worden verleend door de eurolanden. Merkel vreest dat het Duitse Grondwettelijke Hof het tijdelijke reddingsmechanisme nog voor 2013 illegaal verklaart. Er moest dus een oplossing komen, en snel. Het permanente noodfonds dat tegen maart 2011 wordt uitgetekend, geldt dan vanaf 1 januari 2013. (De Standaard - 30/10/2010 - adg)

VERDRAGSWIJZIGING

Slechts twee zinnestjes komen er in het Verdrag van Lissabon bij om een permanent stabiliteitsfonds voor eurolanden in nood op te richten. In de tekst staat: 'dat de eurolanden een mechanisme kunnen invoeren om de stabiliteit van de eurozone als geheel te beschermen' en 'dat het aanreiken van financiële steun via dit mechanisme aan strikte voorwaarden is onderworpen'.

Duitsland heeft nog getracht de voorwaarden om hulp te krijgen uit het fonds wat strikter te definiëren. Maar de meeste landen wilden de verdragswijziging zo kort mogelijk houden. Zo'n beperkte aanpassing kan gebeuren zonder dat referenda nodig zijn. De wijziging van de verdragen zou politiek al in maart 2011 beklonken moeten zijn. Eind 2012 zouden alle lidstaten ze geratificeerd hebben. Ook niet-eurolanden binnen de EU kunnen meestappen in een hulpplan, zoals onlangs ook gebeurde voor Ierland. (De Tijd - 15/12/2010 - kv)

BELANGRIJKE STAP

De discussie over een permanent Europees mechanisme voor eurolanden in nood zal worden aangegrepen om de volgende stap te zetten. Die stap is onvermijdelijk een gezamenlijk beheer van minstens een deel van de schulden van individuele eurolanden. Het meest tastbare voorbeeld voor zo'n gezamenlijk schuldbeheer is de uitgifte van euro-obligaties, met blue-bonds en red-bonds en een Europees schuldenagentschap. De invoering hiervan vergt geen verdragswijziging, enkel politieke wil. (De Tijd - 18/12/2010 - kv)

KAKAFONIE OVER EUROBONDS

Ieder heeft zo zijn eigen ideetje over hoe de crisis inzake overheidsfinanciën het best wordt opgelost. Guy Verhofstadt, de Luxemburgse premier en de Italiaanse minister van Financiën verdedigen het idee van de eurobonds: de eurolanden zouden onder de paraplu van een Europees schuldagentschap geld ophalen op de kapitaalmarkt. Speculanten zouden dan niet langer een individueel euroland kunnen viseren. Eurolanden zullen hun schulden ter waarde van 60 % van hun bbp onder die gezamenlijke paraplu kunnen financieren. De rest moeten ze individueel (dus zoals nu) blijven uitgeven. Daarop zullen beleggers een hogere rente vragen. Een extra stimulans om hoge schulden af te bouwen. Het quotum van 60 % overheidsschuld kan worden verlaagd voor landen die een zwakke budgettaire positie hebben. Op termijn kunnen ze zelfs uit het systeem gezet worden. De Duitse minister van Financiën kante zich vierkant tegen het idee van de euro-bonds. (De Tijd - 11/12/2010)

Sancties voor overtreders

Het is duidelijk dat de budgettaire discipline van lidstaten in de toekomst strenger zal worden opgevolgd. Er is nog controverse over het automatische karakter van sancties en het ontnemen van stemrecht aan diegenen die zich niet aan de economische regels houdt. Dit laatste ziet zo goed als niemand zitten, omdat daarvoor een echte verdragswijziging nodig is. (De Standaard - 30/10/2010 - adg)

WELKE SANCTIES?

Parijs en Berlijn kwamen enerzijds overeen dat sancties in twee tijden worden toegepast. De Raad van de ministers van Financiën, zal op voorstel van de Europese Commissie, met gekwalificeerde meerderheid beslissen dat een lidstaat binnen de termijn van zes maanden niet de nodige correctieve maatregelen heeft genomen. Nadien zullen de automatische sancties worden toegepast, tenzij een gekwalificeerde meerderheid van de lidstaten tegen is. Anders gezegd: in de eerste fase volstaat een minderheid van lidstaten (4 of 5), in de tweede fase is drie kwart van de eurozone nodig om de procedure te stoppen. Dit voorstel ontmoet veel tegenstand. De Commissie anderzijds stelt voor dat zij alleen die procedure opstart en dat slechts een gekwalificeerde meerderheid die kan tegenhouden. Alles in één ronde. Geen intrekking van stemrecht, omdat dit politiek niet haalbaar is. (Libération - 29/10/2010 - jq)

AVERECHTS EFFECT

Wat het 'definitieve' reddingsplan voor de eurozone moest worden, heeft de vertrouwenscrisis rond de eurozone nog heviger doen oplaaien. Nochtans ogen de beslissingen niet slecht: een reddingsplan van 90 miljard euro voor Ierland en de krijtlijnen voor een steunmechanisme voor noodlijdende eurolanden dat in werking kan treden in 2013. Bovendien zal een euroland dat in de problemen komt, onder het nieuwe steunmechanisme (ook Europees noodfonds genoemd), niet per definitie een deel van de kostprijs van zijn redding afwentelen op zijn obligatiehouders, zoals Duitsland had geëist.

Dat zal slechts in sommige gevallen gebeuren, meer bepaald als het spartelende land in kwestie buist op een schuldtest van Europa, het IMF en de ECB. Schimmigheid troef. (De Tijd - 30/11/2010 - pdg)

ECB koopt staatspapier

De ECB heeft vorige week haar obligatie-aankopen met 35 procent verhoogd. Die mededeling hebben de Ierse en Portugese rentespread flink doen terugvallen. De ECB kocht sinds 10 mei 2010 (start reddingsplan voor Griekenland) al voor 72 miljard euro obligaties. Dat bedrag is gelijk aan 15,5 procent van alle uitstaande obligaties van Griekenland, Ierland en Portugal. Trichet beklemtoonde dat de obligatieaankopen van de ECB geen kwantitatieve versoepeling zijn van het monetair beleid. De ECB neutraliseert de geldinjectie door banken voor eenzelfde bedrag te laten intekenen op een deposito. 'De niet-conventionele maatregelen moeten de efficiëntie van het monetair beleid waarborgen', verklaarde J-C Trichet, ECB-voorzitter. (De Tijd - 14/12/2010 - wv)

Keren of kapseizen?

'De Europese Centrale Bank (ECB) zit gevangen in een klassieke catch 22. Ze hoopt de eurozone te stabiliseren door te interveniëren op de obligatiemarkten. Maar als ze dat te veel doet, valt de politieke druk op de overheden om te saneren weg.' Dat zegt Peter De Keyser, hoofdeconoom Petercam, bij de presentatie van de vooruitzichten voor 2011. (De Tijd - 10/12/2010 - db)

Kapitaalverhoging ECB

De Europese Centrale Bank overweegt een kapitaalverhoging. In de komende drie jaar wil de ECB haar kapitaal verhogen met 5 miljard euro tot 10,8 miljard. De ECB wil een stevige buffer omdat haar risico's de jongste jaren sterk zijn toegenomen. De centrale banken van de 16 eurolanden moeten hun aandeel in het geplaatst kapitaal helemaal volstorten. De centrale banken van de 11 niet-eurolanden moeten slechts 7 procent volstorten. (De Tijd - 16/12/2010 - wv) België draagt 121 mio euro bij tot de kapitaalsverhoging van de ECB.

Wortel en stok

Volgens prof. Koen Schoors (UGent) komt het erop aan een systeem te bedenken dat onmiddellijke en geloofwaardige beloningen toekent aan landen die zich gedragen. Je richt met een aantal landen een organisatie op (schuldenagentschap), die S-bond of veilige obligaties (ook blue-bonds genoemd) uitgeeft. De deelnemende landen betalen interest en kapitaal terug aan de organisatie die alles doorstort aan de houder van de S-bond. De vergoeding en aflossing worden door de deelnemende landen gezamenlijk gegarandeerd. Elk land dat zich aan de begrotingsregels houdt krijgt S-bonds toebedeeld à rato van het dat jaar goedgekeurde begrotingstekort. Als een land zich drie jaar na elkaar aan de regels houdt, krijgt het bijkomende S-bonds toegekend ten bedrage van de in het vierde jaar te herfinancieren nationale schuld. Indien een land de regels overtreedt, moet het opnieuw zelf schuld (red-bonds) uitgeven om zijn begrotingstekort te financieren, tot het opnieuw aan de regels voldoet. Voor de herfinanciering van bestaande schuld moet dat land de komende drie jaar opnieuw zelf geld ophalen op de markt (aan een hogere rente) (De Tijd - 6/11/2010)

Denkoefening

Tijdens hun diner op 16/12/2010 hielden de regeringsleiders van de 27 lidstaten een denkoefening voor meer structurele oplossingen voor economische en budgettaire problemen. Vandaag is er nergens een uitlaande brand die geblust moet worden. Daarom kon, voor alle thema's die de afgelopen maanden in een crisissfeer werden behandeld, nu worden gesproken over oplossingen op langere termijn. (De Tijd - 17/12/2010 - ddw/kv)

Er is nog veel meer op komst

Versillende Europese landen, waaronder Duitsland, werken aan een nieuwe en onafhankelijke Europese instelling die zwakke eurolanden moet bijstaan en de stabiliteit van de euro moet waarborgen. Het zou gaan om een 'Europees stabiliteits-, groei en investeringsfonds' dat moet

samenwerken met de Europese Centrale Bank en een onafhankelijke koers gaat varen. Noodhulp zou verbonden worden aan strenge economische voorwaarden. Het fonds zou over ongelimiteerde herfinancieringscapaciteit moeten beschikken. Wel wil de Duitse regering dat de betrokken landen tegenover kredieten garanties stellen in de vorm van goudreserves of privé-obligaties. Naast Duitsland werken ook Nederland, Finland, Ierland en Frankrijk aan nieuwe voorstellen. Een alternatief idee wil het bestaande, tijdelijke, noodfonds van 750 miljard euro uitbreiden en versterken. Niet alleen inzake financiële slagkracht, maar ook over bevoegdheden, bijvoorbeeld door het noodfonds ook staatsobligaties van zwakke eurolanden te laten kopen of omruilen. Parijs en Berlijn hebben daarover reeds overleg gepleegd. De voorstellen zullen in januari 2011 worden besproken. (De Standaard-24/12/2010 - nta)

Draagvermogen te klein

Toen Ierland zich twee jaar geleden, in volle financiële crisis, garant stelde voor zijn hele banksector, nam het risico's die zijn draagvermogen te boven gingen. De Ieren dachten dat ze zich onbegrensd konden financieren bij de Europese Centrale bank, maar zelfs bij die kredietverlener met de diepste zakken kwamen de limieten in zicht. Ierland zal zich nu moeten schikken naar de voorwaarden die Europa zal opleggen. (De Standaard - 19/11/2010 - bs)

Tweede Iers saneringsplan

Het aantal ambtenaren in Ierland wordt verlaagd tot het niveau van 2005. De sociale bescherming wordt teruggeschroefd iets iets boven het peil van 2007. Tegen 2014 moet de Ierse staat afslanken tot het niveau van 2006. Premier Cowen nuanceerde wel de impact van dit tweede zware besparingsplan. Hij wees erop dat de Ieren de voorbije 20 jaar hun welstand en inkomen sterk zagen stijgen. Om de komende drie jaar 90 miljard euro goedkoop geld te krijgen van de eurolanden en het IMF, moet Ierland de komende vier jaar 15 miljard euro besparen. Dat komt bovenop de 14,6 miljard besparingen die sinds het begin van de crisis in 2008 zijn doorgevoerd.

(De Tijd - 25/11/2010 - ddw) De kredietrating van Ierland is met twee stappen verlaagd tot A door S&P. De verdeling van de steun is: eurolanden en EU-Commissie: 51 miljard euro, VK en S: 9 mia, IMF: 30 mia, samen 90 mia. Ierland zal ook bijdragen uit zijn cash- en pensioenreserves. Eerder werd 110 miljard euro toegezegd aan Griekenland.

Vertrouwen slinkt

De Ierse langetermijnrente is gestegen tot 8,86 %. Beleggers hadden duidelijk meer aandacht voor de sterke daling van de Ierse kredietwaardigheid dan voor het ingrijpende besparingsplan van 15 miljard euro in vier jaar tijd dat de Ierse regering aankondigde. (De Tijd - 25/11/2010 ww/kv)

Wat met grootste Ierse banken?

Een deel van het internationale hulppakket voor Ierland zal worden gebruikt om de banken van het noodlijdende land te steunen. Dat heeft waarschijnlijk tot gevolg dat de drie grote financiële instellingen van het land zullen worden gecontroleerd door de overheid. Dit leidt mogelijk tot nationalisering. (De Tijd - 25/11/2010)

Lage belastingdruk

Ierland zal zijn economisch model met lage belastingdruk voor bedrijven (vlaktaks van 12,5 %) moeten herzien. Dat gaf eurocommissaris voor Economische Zaken Olli Rehn aan. (1/10/2010) Bij latere onderhandelingen werd hiervan afgezien. Vroeg of laat zal dit thema terug te voorschijn komen.

Portugal en Spanje

De goedkeuring van de Portugese begroting, die in bezuinigingen en verscheidene lastenverzwaringen voorziet, werd door marktpartijen als cruciaal gezien voor de kredietwaardigheid van Portugal en daarmee voor de stabiliteit van de hele eurozone. Toen de begrotingsonderhandelingen stukliepen werd Portugal op de korrel genomen. Onder zware internationale druk bereikten regering en oppositie toch een akkoord. Het economisch gewicht van Griekenland en Ierland is erg klein. Dat geldt ook voor Portugal, dat 2 %

vertegenwoordigt van de economie van de eurozone. Economen hebben uitgerekend dat de redding van Portugal 50 miljard euro zou vergen. Mogelijk vraagt Portugal begin 2011 om hulp. Spanje anderzijds is te groot om gered te kunnen worden door het Europese noodfonds. (De Standaard - 3 en 24/11/2010)

België aan de beurt?

Als er een speculatiegolf tegen België komt, staat de overheid zo goed als machteloos. Snel een regering op de been brengen die een besparingsplan opstelt, kan helpen, maar is geen garantie op succes. België moet zijn troeven uitspelen: het grootste deel van de schulden is in handen van binnenlandse

schuldeisers, 200 miljard euro staat op Belgische spaarrekeningen, het Belgische (jaarlijkse) begrotingstekort is tamelijk beperkt (4,6 % in 2010) en de groei van de Belgische economie is heel behoorlijk. Als het voortbestaan van België nog lang ter discussie staat, dan zullen schuldeisers beginnen twijfelen aan die debiteur. België behoort tot de twaalf economieën met het grootste potentieel om een wereldwijde economische crisis te veroorzaken. Het is opvallend dat België en Luxemburg als 'kleine' landjes in de top twaalf van de belangrijkste economieën voor een wereldwijde crisis voorkomen, naast grote landen zoals de VS. (25/11/2010)

Milieu

Aanloop naar Cancun

Europa is bereid zich ook de volgende jaren te engageren voor een verdere vermindering van de CO₂-uitstoot op basis van het klimaatprotocol van Kyoto. Dat staat in het mandaat dat de EU-ministers van leefmilieu goedkeurden met het oog op de onderhandelingen van Cancun. Weliswaar een verbeterd Kyotoprotocol, een 'Kyoto-plus'. Het gaat niet om een eenzijdig aanbod. De voorwaarde is dat alle grote economieën gelijkaardige engagementen nemen, dus ook China en de VS. (De Tijd - 15/10/2010)

Klimaatconferentie: bescheiden akkoord

Vooreerst blijft het VN-klimaatproces behouden. Harde afspraken zitten er niet in het akkoord. Wel de belofte om tegen 2020 een klimaatfonds van 100 miljard dollar te creëren voor hulp aan arme landen. De engagementen van Kopenhagen om de CO₂-uitstoot te verminderen, worden herhaald en verankerd in het VN-proces. Daar wordt aan toegevoegd dat de ambitie naar omhoog moet om de opwarming van de aarde te beperken tot 2 graden. Als uit het volgende rapport van de klimaatwetenschappers van het IPCC blijkt dat de opwarming veel sneller gaat dan verwacht,

wordt overgestapt op een scenario van een maximale opwarming met 1,5°C. Om van de conferentie van Durban, eind 2011, een succes te maken, zal er nog heel veel moeten gebeuren. (De Tijd - 14/12/2010)

Europees crisiscentrum

De Europese Unie gaat beter samenwerken in de hulpverlening bij rampen. De Europese Commissie voegt twee bestaande crisiscentra samen tot een permanent 'responscentrum'. Dat moet de hulp van de lidstaten coördineren. De omvorming is noodzakelijk omdat er jaarlijks zo'n 400 rampen zijn. (De Tijd - 27/10/2010)

Groene biobrandstof

Groene Europese norm voor biobrandstof. Biobrandstoffen moeten zeker 35 % minder CO₂ uitstoten dan traditionele benzine of diesel. En ze mogen niet geteeld worden in 'maagdelijke' natuurgebieden, zoals tropische wouden, veenland of streken met een hoge biodiversiteit. Die richtsnoeren moeten garanderen dat in Europa enkel 'groene' biobrandstoffen worden gebruikt, zegt commissaris voor Energie, Günther Oellinger.

A- en B-labels

Koelkasten en diepvriezers met een B-label mogen vanaf 1/7/2010 niet meer op de markt worden gebracht. Toestellen met een B-label zullen vanaf 2012 niet meer mogen worden verkocht. Ook vanaf juli 2010 moeten alle televisies op energievlak efficiënter zijn dan het huidige gemiddelde. Vanaf 2012 zullen de normen nog worden aangescherpt. Volgens de Commissie moeten die maatregelen tegen 2020 leiden tot 51 terrawattuur minder elektriciteitsverbruik. (Netto - 5/7/2010)

Race tegen de tijd

Geen enkele regelgeving zal het wonen van de Europeanen zo sterk beïnvloeden als de zopas gepubliceerde richtlijn over de energieprestaties. Tegen eind 2020 moeten alle nieuwe gebouwen bijna energieneutraal zijn. De Vlaamse overheid moet nu snel de spelregels voor tien jaar vastleggen. Het totaal energieverbruik voor nieuwbouw is in 2006 vastgelegd op E100. Om het energiepeil te verlagen van E100 naar E80 volstaat een aantal beperkte technische verbeteringen. Met een peil van 60 en lager wordt het noodzakelijk nieuwe geavanceerde technieken toe te passen. (De Tijd - 23/6/2010)

Nieuwe ggo-regels

De meeste Europese landen zijn niet erg enthousiast over de regels voor het telen van genetisch gewijzigde maïs of soja die de Commissie voorstelde. De commissaris voor Gezondheid wil landen de keuze geven de ggo's op eigen grondgebied toe te laten of te verbieden. Duitsland, net als de grote landbouwnaties, vreest dat dit systeem een hernationalisering van het gemeenschappelijk landbouwbeleid inluidt. (28/9/2010)

Gratis emissierechten beperkt

Vanaf 2013 veranderen de spelregels op de Europese CO2-markt. De zware industrie zal dan nog maar een deel van de uitstootrechten gratis krijgen. De overige rechten zullen staalfabrieken, olieraffinaderijen en chemiebedrijven moeten kopen op de CO2-markt. Die markt zou goed zijn voor 100 miljard euro. Voor elke sector of sub-sector is

een 'benchmark', een ijkpunt vastgesteld: het gemiddelde van de 10 procent best presterende fabrieken. De berekening van de individuele uitstootrechten per bedrijf gebeurt op basis van die benchmark en op basis van de gemiddelde activiteiten van dat bedrijf in de jaren 2007 en 2008. (De Tijd - 16/12/2010)

Regels olieboringen in zee

Enkel oliebedrijven die in staat zijn om te gaan met zware ongevallen en daarvoor ook financieel de verantwoordelijkheid kunnen dragen, mogen in de toekomst nog een vergunning krijgen voor olieboringen op zee en in natuurgebied. Er moeten ook gemeenschappelijke Europese veiligheidsnormen komen voor boringen. De Europese Commissie gaat in september 2010 wetgeving in die zin voorstellen. Het is al het tweede overleg met olie- en gasproducenten sinds het ongeval in de Golf van Mexico. Oettinger herhaalde er zijn pleidooi voor een moratorium op olieboringen. (De Tijd - 15/7/2010)

Biodiversiteit in Nagoya

De VN-top in Nagoya (Japan) gaat over biodiversiteit. Die top vindt plaats in de derde week van oktober 2010. Net als in Kopenhagen wil Europa ook in Nagoya de 'leiding' nemen. De ministers van Leefmilieu van de Unie vergaderden in Gent om een gemeenschappelijke standpunt te bepalen. In Nagoya moet een strategisch plan worden afgesproken om wereldwijd de teloorgang van ecosystemen te stoppen. De Europese lidstaten hebben zich al eenzijdig tot doel gesteld het verlies aan biodiversiteit tegen 2020 een halt toe te roepen. Tien jaar geleden werd exact dezelfde belofte gedaan, maar er werd nauwelijks iets gerealiseerd. Internationale samenwerking voor het behoud van de biodiversiteit heeft nu eenmaal niet hetzelfde afdwingbaar karakter als het klimaatdebat. Biodiversiteit is een probleem dat in de eerste plaats lokaal moet worden aangepakt. (De Tijd - 8/9/2010)

Luchtvaart belooft minder CO2

De wereldorganisatie voor de burgerluchtvaart engageert zich tot een vermindering van de CO2-uitstoot vanaf 2020 en een verhoging van de efficiëntie van het brandstofverbruik met 2 % per jaar. Dat kwamen 190 landen overeen

in Montreal. Het is de eerste keer dat een sector wereldwijd klimaatdoelstellingen vastlegt. De luchtvaart is verantwoordelijk voor 2 tot 3 % van alle CO2-uitstoot in de wereld. (De Tijd - 12/10/2010)

WEBSITE Belangrijk bericht

Sinds eind december 2010 is de **vernieuwde en geactualiseerde website van ESIC**, beschikbaar.
www.europadebat.be .

Vermeldenswaard is de invulling van de sectie **EuropaDebat**, die naast EuropaInfo, een plaats wordt waar zeer veel vragen worden gesteld. Er zijn zo veel onbeantwoorde vragen over Europa. Deze website wil bescheiden bijdragen tot een noodzakelijke bewustwording.

De sectie EuropaDebat wil de visie van het **Europees federalisme** ruimer bekend maken in Vlaanderen.

BEGELEIDING, ONDERSTEUNING EN ADVIES

Als een gratis dienst biedt ESIC aan belangstellenden - studenten of volwassenen - de mogelijkheid om ESIC te raadplegen voor begeleiding, ondersteuning of advies over een thema/activiteit dat binnen de sfeer van de bevoegdheden van de EU ligt.

Contact met Robert Verschooten
Tel: 03/238.97.74
e-mail esic@skynet.be